

Prefatio in epistolas Pauli

Incipit prefatio sancti Hieronymi in omnes epistolas sancti Pauli.

Primū q̄rit: q̄re post euāgelia q̄ sup/ plemētū legis sūt et in qb̄ nobis ex empla et p̄cepta viuēdi plenissime di gesta sunt: voluerit apl̄s has epl̄as ad singulas eccl̄ias destinare: hac aut̄ causa factū videt̄: vt. s. initia nascentis eccl̄ie nouis causis existētib̄ p̄ueniret: et vt p̄sentia atq̄ orientia refecaret vitia: et post futuras excluderet q̄stio/ nes: exemplo p̄pharū: q̄ post editā legē moysi: i q̄ oia dei mādata legebāt nihilomin̄ t̄n̄ doctri/ na sua rediūna semp̄ ppl̄i cōpressere pctā: et pro pter exēplū viuēdi libros ad n̄faz etiā memori/ am trāsmiserūt. Deinde q̄rit: Cur non ampl̄i q̄ decē epl̄as ad eccl̄ias scripserit? Decē sūt enī cū ea q̄ dicit̄ ad hebreos. (Hāc reliq̄ q̄ttuor ad disci/ pulos specialit̄ sūt porrecte) vt ostēderet nouū nō discrepare a veteri testamēto: et se p̄ legē nō facere moysi: ad numex primox̄ decalogi man datoꝝ suas epl̄as destinauit: et q̄t ille p̄ceptis a pharaone instituit liberatos: totidem h̄ epl̄is a diaboli et idolatrię seruitute edocet acquisitos. Hāc et duas tabulas lapideas duox̄ testamēto rū figurā habuisse viri eruditissimi tradiderūt. Epl̄az sane q̄ ad hebreos scribit̄: q̄dā Pauli nō eē p̄tēdūt: eo q̄ nō sit eī noie titulata: et p̄p̄ ser/ monis stiliq̄ distātiā: s̄z aut̄ Barnabę iux̄ Ter/ tullianū: aut̄ Luce iux̄tā q̄sdā: vel certe Clemē/ tis discipuli aploꝝ et epi romane eccl̄ie p̄ aplos ordinati. Quib̄ respōdēdū ē: si p̄pterea Pauli nō erit: q̄z eī non habet nomē: q̄ nec alicuī erit: q̄z nullī noie titulā. Q̄d si icōueniēs absurdū q̄ ē: ip̄i magis eē credēda ē: q̄ tāto doctrine sue fulget eloq̄o. S̄z qm̄ apud hebreox̄ eccl̄ias: q̄si destructor legis falsa suspit̄ōe habebat̄: voluit tacito noie de figuris leḡ et v̄itate xp̄i reddere rōnez: ne odium nominis i frōte p̄titulati v̄tili/ tatē excluderet lectiōis. Nō ē sane mirum si elo/ quētior videat̄ i p̄prio: id ē hebreo q̄ i p̄grino id ē i greco q̄ ceterę epl̄e sūt scriptę sermōe. Ado uet etiā q̄sdā q̄re romanox̄ epl̄a i primo sit posi ta: cū eā nō p̄mo scriptā ratio manifestet. Hāc hāc se p̄ficiscētē hierosolymā scripsisse testat̄: cū Corinthios et alios iā aū vt mīsteriū q̄d secum portatur̄ erat colligerēt: l̄ris adhortat̄ sit. Cū et itelligi q̄dā volūt ita oēs epl̄as ordinatas: vt prima poneret̄ q̄uis posterior fuerit destinata vt p̄ singlas epl̄as gradib̄ ad p̄fectiora venire/ tur. Romanox̄ nāq̄ pleriq̄ tā rudes erāt: vt nō itelligerēt dei se gr̄a: et nō suis merit̄ esse salua/ tos: et ob h̄ duo iter se ppl̄i cōflictarēt. Idcirco il los indigere asserit corrigi: vitia gētilitat̄ p̄ora cōmemorās. Corinthiis aut̄ iā dic̄ sciētie gr̄am eē p̄cessā: et nō tā oēs increpat̄ q̄ cur peccātes nō increpauerūt: rephēdit: sicut ait: Audīte inf̄ vos

fornicatio. Et itez: Lōgregatis vob̄ cū meo sp̄i ^{1. Cor. 5. b} tradere h̄mōi sathane. In sc̄da h̄o laudant̄: et vt magl̄ ac magl̄ p̄ficiāt cōmouēt. Galathe h̄o iam nll̄i crimis arguūt: nisi h̄ t̄m q̄ callidissimis pseu do apl̄is crediderit. Ephesij sane nulla rephēsiōe: s̄z multa laude sunt digni: q̄z fidē aplicā seruauē rūt. Philippēses etiā multo magis collaudāt̄: q̄ nec audire q̄dē falsos aplos voluerūt. Thessalo ^{1. Tes. 2. c} nicēses nihilomin̄ i duab̄ epl̄is oī laude p̄sequi tur: eo q̄ nō solū fidē incōcussā seruauerint veri/ tatis: s̄z etiā i p̄secutiōe ciuū fuerint cōstātes in/ uēti. Colossenses aut̄ tales erāt: vt cum ab aplo visi corp̄aliter nō fuissent hac laude digni habe/ rent. Et si corpe inq̄t absens sū: s̄z sp̄i vobiscū sū ^{Colos. 2. d} gaudēs et vidēs ordinē v̄m. De hebreis h̄o q̄d dicendū ē: q̄z Thessalonicēses q̄ plurimū lauda ti sunt imitatores facti esse dicūt. Sicut ipse ait: Et vos fratres imitatores facti estis eccl̄iaz dei ^{1. Tes. 2. e} q̄ sūt i iudea. Eadē enī passi estis et vos a cōtribu lib̄ v̄ris: q̄ et illi a iudeis. Apud ipos q̄z hebreos eadem cōmemorat dicens: Nam et vincitis com ^{Heb. 10. f} passi estis: et rapinam bonorū vestrorū cum gau dio suscepistis: cognoscētes vos habere meliorē et manentem substantiā.

Incipit ploḡ specialis i epl̄az ad Romanos.

Romani sūt q̄ ex iudeis et gētib̄ credidē rūt: h̄i sup̄ba p̄tentiōe volebant se alter utrū supponere. Hāc iudei dicebat̄: Nos sum̄ popul̄ dei q̄s ab initio dilexit et fouit: Nos circūcisi ex genere abraā facta descendim̄ ex stir pe: et not̄ retro apud iudeā t̄m de. Nos de egypto signis dei et virtutib̄ liberati: mare sicco p̄ trāsiuim̄: pede cū inimicos n̄ros q̄uissimi fluct̄ iuoluerēt. Nos pluit manna d̄ns i deserto: et q̄si filiis suis celeste pabulum ministravit. Nos die noctuq̄ i colūna nubis ignisq̄ p̄cessit: vt nob̄ in inuio iter ostēderet. Atq̄ vt cetera eī circa nos imensa b̄nficia taceam̄: nos soli digni fuim̄ dei legē accipere: et vocē dei loquētis audire: eiusq̄ cognoscere volūtātē. In q̄ lege nob̄ p̄missus est xp̄s ad q̄s etiā ipse se venisse testat̄ ē dicens: Non ^{Mat. 15. e} veni nisi ad oues q̄ pierāt dom̄ isrl̄: cum vos car nes potī q̄ hoies appellauerit. Equū ne q̄ ē vt idola hodie deferentes q̄b̄ ab initio deseruistis nobis cōparemini: et nō potī in p̄selytoꝝ locum ex legis auctoritate et cōsuetudine deputemini? Et h̄ ipm̄ nō merebamini: nisi q̄z larga semp̄ dei clemētia voluit vos ad n̄faz imitationē admitte re. Bentes enī ecōtrario respōdebāt: Quāto enī maiora erga vos dei b̄nficia narrauerit̄: tanto maior̄ vos criminis reos eē mōstrabit̄. Semp̄ enī his oib̄ extitistis ingrati. Hāz ip̄is pedibus ^{Exo. 14. b} q̄b̄ aridū mare trāstistis: ludebat̄ aū idola q̄ feci stis: et ip̄o ore q̄ pauloante ob necē aduersarioꝝ d̄no cātaueratis: simulacra vob̄ fieri poposcistis: ^{Jbi. 52. d} illis oculis q̄b̄ venerādo deū i nube v̄ igne cō/ ^{a 2} spicere

Prothemata in omnes epistolas Pauli

spicere solebatis: simulacra ituebamini. Adhuc
 qz vobis studio fuit et semper in deserto per dominum mur-
 murastis: ad egyptum unde vos manu valida
 eiecerat redire cupientes. Quid plura? Ita pa-
 tres vestri crebra provocatio dominum irritaverunt
 ut oes in heremo morerentur: nec plus ex seniori-
 bus eorum quam duo homines terram repromissionis tra-
 rent. Sed quod antiqua replicamus: cum etiam si illa
 minime fecissetis de hoc solo nemo vos dignos
 venia iudicaret quod dominum christum prophetarum
 semper vobis vocibus repromissum non solum suscipere
 nolueritis: sed etiam morte pessima permisit. Quod
 ut nos cognovimus statim credidimus: cum nobis
 de eo antea non fuerit predicatum. Unde probatur:
 quod idolis servivimus: non obstinationi mentis: sed
 ignorantie deputandum. Qui enim cognovimus illico
 sequimur: olim utique sequeremur si antea cog-
 novissemus. Sic autem vos de generis nobili-

tate iactatis: quasi non morum imitatio magis
 quam carnalis natiuitas filios vos faciat esse sacro-
 rum. Denique elau et hismael cum de stirpe sint abra-
 minime tamen in filiis reputantur. His taliter alter-
 cantibus: apostolus se mediis interponens ita
 partium dirimit questiones: ut neutrum eorum sua
 iusticia salute meruisse confirmet: ambos vero pro-
 pulos et scienter et graviter deliquisse. Iudeos
 quidem quod per prevaricationem legis deum inho-
 norauerint: Heteros vero quod cum cognitum de crea-
 tura creatorem ut deus debuerint venerari: glo-
 riam eius in manufacta mutauerint simulacra.
 Utrosque etiam similiter veniam consecutos equi-
 les esse verissima ratione demonstrat: presertim
 cum in eadem lege predictum sit et iudeos et gen-
 tes ad christi fidem vocandos esse ostendat. Quod
 obrem vicissim eos humilians ad pacem et con-
 cordiam cohortatur.

Glo. ordi.

Prothemata in omnes epistolas Pauli.

In epistolis quidam sunt generalia que omnibus conue-
 niunt: quod dicitur specialia que ad singulas pertinet. Pri-
 mo consideranda sunt generalia: deinde videamus que
 sunt specialia. Hec itaque sunt generalia. Quod si
 post euangelium scripte sunt epistole: cum in euangelio sit do-
 ctrine perfecta: perfecta regula videtur honestorum quorum morum
 integra conformatio. Est etiam questio que dicantur epistole: et materia
 earum: et cois interior omnium. Deinde que ordine earum et numero.
 Hec predicta generalia sunt omnibus epistolis convenientia. Ista vero speci-
 alia sunt. Quod si enim quibus scribantur: et causa scribendi: quod etiam in
 singulis specialiter intendant. Prime questionis sic respondeat. Quod ideo
 scripte sunt post euangelium ut in exordio nascetur ecclesie nos in cal-
 lidas hereticorum perimiret oppugnationes: orientia que vitia re-
 secaret: et post futuras excluderet questiones. In euangelio namque
 sic dicta sunt quodammodo: ut facile male intelligerentur ambiguitas et er-
 rores subiret. Sicut illud quod dicitur: xxx. pps et baptizatus
 vni quodam heretici voluerunt capere: ut nullus annus recte
 baptizaret. Erant etiam preterea quodammodo in euangelio sic obscure dicta:
 ut inde fideles etiam dubitarent. Itaque propter hereses has et alias
 que tunc in ecclesia pullulabant extirpandas: ista apostolus scripsit epistolas.
 His itaque de causis predictis post euangelia scripte sunt epistole. Ad
 superflue. Sed quemadmodum propheta post legem: sic epistole post euange-
 lia valde sunt utiles et necessarie. Quis enim in lege fuerit perfe-
 cta doctrina: nec aliud in prophetis quam in lege continetur: quodam tamen
 tibi erant sub velamine dicta: que in prophetis apertius expedita
 quodammodo dilucidantur.

Quidam quod est quod opus a quibusdam vocat supradictio:
 Et tractum de parabola illa euangelica que dicitur: Ad quod
 descendebar ab hierusalem in hiericho: et incidit in latrones. I. huma-
 num genus quod de celestibus hierusalem patria descendit in mundum: iter ma-
 lignos videlicet hostes. Qui etiam despoliaverunt eum: et plagas im-
 positis abierunt seminino relicto. I. diversorum dogmatum erroribus
 eum subiugaverunt. Accidit autem ut sacerdos quodammodo et lenita:
 dum transiret eadem via eo visio preterierunt. Lex enim et propheta huma-
 num genus curare non valuerunt. Samaritanus autem custos ille verus
 videlicet christus iter faciens. I. carnem assumens: misericordia motus est. Et
 appropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum. I.
 gratia spiritus sancti: et novi testamenti doctrinam que sic inebriat ut ter-
 renorum desideriorum obliuisci faciat. Et imponens illi iumentum du-
 xit in stabulum et protulit duos denarios dicens stabulario: curam
 illi habe et si quod superogaveris ego cum rediero reddam tibi.
 Dedit enim apostolus et ceteris doctoribus novum et verum testamentum: quod
 plura superogaverunt ut Paulus et multi alii. Prodest etiam per
 opus illa scala significari: in qua vidit iacob ascendentes et descen-
 dentes angelos: quorum typum gessit Paulus cum ad tertium celum rap-
 tus est: ubi vidit secreta etc. Quod descendit etiam intantum humani-
 tati et fragilitati ut diceret: vir reddat debitum vroz.

Epistole dicuntur supmissa. I. sup euangelium missa. Quatuordecim sunt epistole decem ad ecclesias: quatuor ad perso-
 nas: quod numero voluit ostendere euangelio et legi se concordare.
 Denarius

Nico. de lyra

Incipit penultimum fratris Nicolai de Lyra ordinis fratrum minorum in epistolas Pauli.

Ecce descripsi tibi tripliciter. Pro. xxij. quod vbi de
 sapie descriptio dicitur: Sapientia pauli apostoli principalis con-
 sistit in cognitione domini nostri iesu christi per redemptionem huma-
 ni generis passi: pro quod dicitur Paulus. i. ad Cor. ij. Ad iudicium
 ut me aliquid scire iter vos nisi iesu christum et hunc crucifixum.
 Hanc autem sapientiam descripsit tripliciter. scilicet. I. in hebreis. grecis. et lati-
 nis. sic figuratum fuerat in descriptioe tituli crucis que scripta fuit
 hebraice: grece et latine. sic habet Job. xix. Per hunc et quod in tribus lin-
 guis facta fuit descriptio figuratum fuit fidei christi crucifixi per to-
 tum orbem fore generaliter publicanda: quod potissime impletum fuit per
 doctrinam Pauli apostoli et scripturas: pro quod potuit dicere vbi per
 assumptum: Ecce descripsi etc. In quod notantur quatuor cause huius apostoli
 doctrine. scilicet. effectiva: subiectiva: finalis et formalis. Circa primam
 est notandum quod Paulus fuit scriptor huius doctrine: quod notatur
 cum dicitur: Ecce descripsi. huius tamen fuit ministerialis: pro quod autem principaliter
 pro quod dicit ad Gal. i. Motum vobis facio fratres euangelium christi
 quod euangelizatum est a me: quod non est secundum hominem: nec enim ego ab homine
 accepi illud neque didici sed per revelationem iesu christi. et ideo quod pro re-
 velate et dicite hanc doctrinam descripsit: venienter dicere po-
 tuit vbi Baruch: quod habet illud. xxxvij. Ex ore suo loquebatur ad
 me quasi leges in libro oes sermones istos et ego scribebam et volumi-
 ne attrameto. Baruch qui interpretatur benedictus figura fuit apostoli qui con-
 secutus est misericordiam et benedictionem dei. Hieremias vero qui interpretatur
 excelsus deo: iesu christum figuravit quem deus per exaltavit et dedit il-
 li nomen quod est super omne nomen: quod dicitur Phil. ij. et ideo huius potuit dicere
 paulus apostolus pro ore suo loquatur ad me quasi leges in libro. et
 distinxit et apte mihi revelando: et ego scribebam secundum eius revelationem
 ne in volumine attrameto. epistolas enim suas saltem aliquas vel per aliquam
 parte earum manu propria scripsit. vni in fine prime epistole. Cor. ii. Sa-
 lutatio mea manu Pauli: supple scripta est. huius enim modo signa-
 bat epistolas suas per notariis scriptas ne sub nomine eius epistole a fal-
 sis apostolis scripte a fidelibus recipiantur. Circa secundam sciendum quod sicut in
 phia naturali corporum mobile est subiectum sub ratione absoluta et in
 partialibus libris sub rationibus determinat: ut corporum mobile ad finem
 tum in libro celi et mundi. et corporum mobile ad formam in libro de gene-
 ratione et corruptione: sic deus sub ratione absoluta est subiectum in sacra
 scriptura. in partibus vero est sub determinatis rationibus: ut in veteri tes-
 tamento sub ratione creationis et gubernationis: et in nouo sub ratione
 redemptionis in generali. In epistolis vero Pauli sub ratione magis de-
 terminata. scilicet. sub ratione redemptionis per suam passionem. ideo dicit
 Paulus. i. ad Cor. i. Predicam christum crucifixum: in iudeis quidem
 scilicet dicitur: gentibus autem stultitiam: ipsi autem vocantur iudeis atque grecis
 filium dei christum et dei sapientiam. Nec igitur sapientia doctrinam
 Pauli que est causa subiectiva tangit cum dicitur: Et de qua dicit Hieremias.
 xij. Quos vobis ea annuntiamus que ad presens non est repromissio facta
 est christo per salutem mundi passuro. Circa tertiam considerandum quod cau-
 sa finalis huius doctrine est utilitas totius ecclesie notata cum dicitur: Ti-
 bi. i. ad utilitatem tuam: quod per hanc doctrinam intellectam et opere adim-
 pletam habet vitam gratie in presenti et glorie in futuro de qua potest accipi quod
 dicitur Prover.